

«КОСМИЧКИ ЦВЕТ» ПОЕЗИЈЕ III

МИЛАН С. ДИМИТРИЈЕВИЋ

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11060 Београд, Србија
E-mail: mdimitrijevic@aob.bg.ac.rs

Резиме. Приказан је песнички сусрет под називом “*Космички цвет*” поезије у оквиру Конференције «Развој астрономије код Срба X». У прилогу су дати одломци из поеме *Плачем због чепреса* Смиљане Ђуровић, читане на овом окупљању.

Кључне речи: Астрономија у култури, астрономија и поезија, космички мотиви

Астрономске теме, небеске појаве, Сунце, Месец, звезде, комете... су врло чести мотиви у уметности и књижевности, а посебно су инспиративни за песнике вазда загладане у чаровите небеске просторе. И астрономи често стиховима изражавају своје дивљење и љубав према небеским просторствима. Међу српским астрономима лепа примера су Наташа Станић,¹ Владимир Кршљанин², Милан Вулетић³, Миливоје Ракић⁴, Миодраг Дачић⁵, Георгије Поповић⁶, а и аутор овог написа има публикувану збирку

---

¹ Наташа Станић, *Мултиверзум љубави*, Н. Станић, Београд, 2014, 1-64.

Наташа Станић, *На хоризонту догађаја*, Књиготека: Центар за културу и спорт Шумице, Београд, 2002, 1-71.

² Владимир Кршљанин, *Еридан, топла река*, В. Кршљанин, С. Машић, Београд, 1989, 1-80.

Владимир Кршљанин, *Излаз за срце*, Запис, Београд, 1980, 1-106.

Владимир Кршљанин, *Слободна љубав*, Просвета, Београд, 2000, 1-89.

Владимир Кршљанин, *Река љубави*, Просвета, Београд, 2017, 1-227.

³ Милан Вулетић, *Кораџи*, Рад, Београд, 1993, 1-59.

Милан Вулетић, *Бели пут*, Црвени петао, Београд, 1997, 1-127.

Милан Вулетић, *Путник*, Нолит, Београд, 1999, 1-61.

⁴ Миливоје Ракић, *Са сунцем у себи*, Библиотека града, Београд, 2000, 1-52.

⁵ Миодраг Дачић, *Испод писте глисте*, Чигоја, Београд, 1-63.

песама⁷.

На конференцији «Развој астрономије код Срба VI», године 2010, по први пут је организован поетски блок / секција «*Космички цвет младости и стваралаштва*», са називом који делимично одговара наслову антологије песама о космосу.⁸ На њему су видно место имали чланови књижевног клуба Факултета за културу и медије Мегатренд универзитета, који су се за овај скуп систематично и свестрано припремали. У Зборнику је, уз опис припрема и критичку анализу стваралаштва из пера Николе Цветковића, објављен избор онајбољих остварења: Тамаре Јаковљевић, Марије Цекић, Бојане Кандић и Синише Цветковића, као и студијски прилози: Јове Пераћа и Николе Цветковића.⁹

После четири године, у програм Конференције «Развој астронома код Срба VIII», поново је укључено окупљање песника да би се лирски освечанило финале Скупа. За овај догађај поједини ствараоци су послали своје прилоге,¹⁰ а Наташа Станић, Александар Томић, Миша Лазар, Милко Грбовић и други су понели са собом песме, док су неки, као нпр. Милчо Цветков, наизуст говорили своје стихове. У Зборнику Конференције, после уводне анализе и описа догађања и учесника у њему¹¹, сажето су приказана и представљена поједина остварења следећих песника: Милко Грбовић, Милан С. Димитријевић, Смиљана Ђуровић, Милчо Кирилов Цветков, Миша Лазар, Тамара Лујак, Љубиша Р. Митровић, Милорад Радуновић, Зоран Симић и Никола Цветковић.

Праксу песничких окупљања наставили смо и на Конференцији «Развој астронома код Срба IX». Ово песничко посело одржано је задњег дана, пре коктела и прославе 83. годишњице оснивања Астрономског друштва "Руђер

⁶ Георгије М. Поповић, *Неумске картолине*, Г. Поповић, Београд, 2013, 1-52.

Георгије М. Поповић, *Кратке Неумске приче*, Књижевни клуб „Иво Андрић“, Београд, 2017, 1-82.

Георгије М. Поповић, *Георгине*, Књижевни клуб „Иво Андрић“, Београд, 2018, 1-94.

Георгије М. Поповић, *Још георгина*, Књижевни клуб „Иво Андрић“, Београд, 2019, 1-116.

⁷ Милан С. Димитријевић, *Песме*, Сова, Београд, 2003, 1-89.

⁸ Милан С. Димитријевић, *Космички цвет*, Просвета, Београд, 2003.

Милан С. Димитријевић, *Стихотворења*, Херон прес, Софија, 2008, 1-95.

⁹ Никола Цветковић, Тамара Јаковљевић, Марија Цекић, Бојана Кандић, Синиша Цветковић, Борис Косовић, Јово Пераћ, *Космички цвет младости*, Зборник радова конференције “Развој астрономије код Срба VI”, Публикације Астрономског друштва “Руђер Бошковић”, бр. 10, 2011, 1197-1253.

¹⁰ Никола Цветковић и Миодраг Радуновић, који је на тој конференцији учествовао са прилогом: *Одрази космичких сила на духовни живот српског народа у Метохији*, Зборник радова конференције “Развој астрономије код Срба VI”, 889-904.

¹¹ Милан С. Димитријевић, Никола Цветковић, *“Космички цвет” поезије*, Зборник радова конференције “Развој астрономије код Срба VIII”, Публ. Астр. друш. “Руђер Бошковић”, бр. 16, 2016, 767-794.

Бошковић". Првим делом, председавао је Рајчо Русев Рајсан, наш драги гост из Софије, изврстан и плодан песник у чије је стихове вешто уграђена и космичка симболика.

На почетку поетског скупа, одржао је надахнуту беседу, анализирајући паралеле између астрономије и поезије, која је у целини укључена у опис овог догађања.¹² После тога, М. С. Димитријевић је одржао предавање "С Геом на Редуту пред звезданим вратима", током кога је прочитао своје преводе појединих стихова са космичком симболиком из недавно публиковане књиге,¹³ док је астроном и песник Наташа Станић одржала беседу о космичком духу у хаику стиховима.

Други делом, са већ традиционалним именом "*Космички цвет*" поезије, председавао је М. С. Димитријевић, који је позвао присутне да представе своја лирска остварења. Поједине песме, рецитоване на скупу или приложене од стране учесника и оних који су желели да их представе а нису имали прилике да дођу, анализирани су и публиковани у Зборнику са ове Конференције.¹⁴ У њему су приказана лирска остварења Бојане Кандић, Милана С. Димитријевића, Миодрага Петровића, Нине Димитријевић, Светолика Станковића, Смиљане Ђуровић, Томислава Петровића и Николе Цветковића.

И овога пута смо, задњег дана, у завршном делу Конференције «Развој астронома код Срба X», организовали песнички скуп „*Космички цвет*“ поезије III. У првом делу, којим је председавала Наташа Станић, М. С. Димитријевић је у предавању *Са Геом на Редуту пред звезданим вратима II*, представио његове нове преводе бугарских песника, а Тамара Лујак је беседила о свемиру и хаику поезији. Други део водио је М. С. Димитријевић. Најпре је позвао научника и врсног песника Смиљану Ђуровић, која је прочитала одломке из своје поеме *Плачем због чепреса*, који су наведени на крају овог написа. Наташа Станић се пар пута јављала за реч да би нам представила своје стихове, као и оне других песника (Љубивоје Ршумовић) са космичком садржином. Хаику стихове нам је рецитовала и Тамара Лујак а на крају је аутор ових редова читао преводе лирских остварења низа бугарских песника из три књиге.¹⁵

¹² Милан С. Димитријевић, "*Космички цвет*" поезије 2017, Зборник радова конференције "Развој астрономије код Срба IX", Публ. Астр. друш. "Руђер Бошковић", бр. 17, 2018, 869-874.

¹³ Милан С. Димитријевић, *Пред звезданим вратима (Савремена бугарска поезија), Пред звездната врата (Съвременна българска поезия)*, Просвета, Београд, 2015, 1-356.

¹⁴ Никола Цветковић, "*Космички цвет*" поезије II, Зборник радова конференције "Развој астрономије код Срба IX", Публ. Астр. друш. "Руђер Бошковић", бр. 17, 2018, 791-829.

¹⁵ Милан С. Димитријевић, *Пред звезданим вратима*, 2015, 1-356.

Милан С. Димитријевић, *Стаза ка звездама (Савремена бугарска поезија)*,

Песничко окупљање, које већ постаје традиционално, допринело је свечаном тону и лирски оплеменило протеклу Конференцију.

СМИЉАНА ЂУРОВИЋ

ПЛАЧЕМ ЗБОГ ЧЕМПРЕСА

(Одломци из П о е м е)

I

Плачем због чемпреса које сам заволела
када сам боравила летима у Грлићу
Очарали су ме њиховим тамним зеленилом
док сам се од Сунца и жаропека сакривала
у дубоку хладовину њихових сенки
а ноћима дивила се њиховој лепоти отменој
њиховој висини којом су небо дотицали
и милијарде звезда у Млечном путу
што као мост премошћавао је Бјелопавлиће

Плачем због чемпреса које су олује уништиле

Сећам се лета једног кад сам била заљубљена
ноћима бих седела у високим прозорима камене Куће наше
док су у Грлићу сви спавали осим мене и чемпреса
само су се чули ћирицавци у воћњацима
и дозивање ћукова од Зете према Брдима из тамних сенки

У прозорима високим поред врхова чемпреса тамних
испод звезда Великог и Малог Медведа
што тада беху на небу више крова наше Куће седела сам
и гледала како алабастерно сјајни Месећ плеше са звездама
У ноћи пуној медитеранских мириса сањала сам
сањала између чемпреса о лепоти и љубави и гледала
како између врхова чемпреса играли су се Светлост и Тама
са звездама испред сазвежђа далеких светова непознатих мени
као што ми је и рођење човеково на Земљи непознато
и живот Тајна на овој планети

Тајна су ми и Олује што оборише чемпресе
да више никад не седим међу врховима њиховим за летњих ноћи
и гледам како се игра Месец са звездама скривалице
а душа ми била пуна љубави и звезда
и хладовине ноћне лепоте

Зашто наиђе Невреме и пустош направи испред Куће наше
Питам се док плачем због чемпреса умрлих
Нисам више сигурна ни куда иде ова Земља кроз Васиону
ни из које је дошла и ми на њој
И да ли смо сви из исте васионе дошли нисам сигурна
Васионским беспутима непознатим нама идемо
куда идемо не као људи него као небеска планета
Да ли је ово пустошење чемпреса наговештај катаклизме Земљине
Питам се усамљена ноћас док мој град спава

Плачем због чемпреса у Грлићу умрлих

III

Толике цивилизације људи су уништне
на овој планети до сада
да би морали да знамо Зашто
да ли у томе учествовала је Природа ове планете
или су космичке силе неке или је то закон људски
Многи слуте да сада живућа цивилизација
хоће да уништи све што је створено на Земљи
и себе саму
Зашто садашњи Земљани хоће да униште сами себе
одакле долази тај импут
одакле доба диносауруса долази опет

Плачем због чемпреса у Грлићу
Катаклизма прети планети

За ведрих летњих ноћи
између звезда завиривала сам
одговор да нађем кроз које то сазвежђе пролазимо
да ми објасне одакле сам дошла
и где то одлазим заједно са другим људима
покушавала сам да разумем
Гледајући у милијарде звезда изнад Бјелопавлића

покушавала сам да разумем
мистерију људског постојања на нашој Планети

Плачем због судбине чемпреса у Грлићу
Слутим Катаклизма прети Планети

IV

Плачем због чемпреса убијених у Грлићу

Овде сам ја на Земљи
Али како би то било да будем Самац
Странац и сама Негде Друго
Да будем сама у туђим Васионама
И да не могу да се вратим
ако ме ухвати туга за Земљом
Нити одатле да одем негде друго могу
Да будем негде где бих изгубила Себе
Себе у Себи као у Васиони

Плачем због чемпреса несталих у Грлићу
У Невремену злом Земљином

Покушавам да схватим крај Живота на Земљи
Оваког каког познајем

Покушавам да схватим крај Живота
Кад Хаос влада Бесмислом међу људима Земљиним
А живот мој дотрајава тада то радим
Како да схватим смисао толиких који су помрли
Кажу то је неминовност закона људских на Земљи
И закона Васионе кажу људи
А неки не признају ту мисао и те законе
него у Васиони Видеше Бесмртност
нађоше Богове и душе умрлих Земљана у Рају
кажу то је закон Васионски закон Земаљски
Шта је то Закон
Сакривен је у праху цивилизаија
Пустиње су прах цивилизација
Прошних и будућих
Плачем због чемпреса у Грлићу убијених

Можда су се побуниле пустиње
па створише ове Олује
Или поред Планете наше прође сила нека Небеска
Људима незадовољна
што изневерише лепоту и смисао хармоније Васионске
Можда су зато људи почели да се хране зрневљем и корењем

Плачем кроз Олује за чемпресима у Грлићу

Церак, април 2019.

«COSMICAL FLOWER» OF POETRY III

The poetry meeting "*Cosmic Flower*" of *Poetry III* organized during the Conference "Development of Astronomy among Serbs X" is presented. Attached are fragments from the poem *I cry because of the cypress* read by Smiljana Djurović, at this gathering.

Key words: Astronomy in culture, Astronomy and Poetry, Cosmical motifs